

Ny zoonos lika dödlig som fågelinfluensa

Medan stor uppmärksamhet riktas på fågelinfluensan pågår en kartläggning av ett annat nyupptäckt virus i Sydostasien: Nipahviruset. Dödligheten bland insjuknade är i stort sett lika hög som vid fågelinfluensa, men det massmediala intresset är betydligt mindre.

II Infektion med West Nile-virus i Nordamerika, Margburgvirus i Angola, fågelinfluensavirus i Sydostasien – listan på nya (eller nygamla) allvarliga virussjukdomar tycks bli allt längre. Men alla sjukdomsutbrott får inte samma massmediala uppmärksamhet eller fångar forskarnas intresse med samma kraft.

Nipahviruset, som första gången beskrevs 1999 efter sjukdomsutbrott i Malaysia, har stora likheter med det mer kända fågelinfluensaviruset. Det gäller såväl symtombilden som den höga andelen dödsfall bland insjuknade, vilken är drygt 70 procent. Infektion med Nipahvirus är, liksom med West Nile- och fågelinfluensavirus, en zoonos. Värdjur är förmodligen olika arter av fladdermöss. De människor som smittats har gjort det främst via smittade svin.

Som tillhörande familjen paramyxovirus, dit exempelvis mässling hör, finns en potentiell risk för att Nipahviruset ska förändras och bli mycket smittsamt, även mellan människor. Ett misstänkt sådant fall finns redan i Bangladesh. Generellt sett är kunskapen om Nipahviruset dock liten, berättar epidemiolog Pasi Penttinen på Smittskyddsinstitutet i Solna:

– Till viss del styrs ju forskningen och forskarnas intresse av vad som lyfts fram i bland annat massmedier. Att det mass-

mediala intresset är så litet kan bero på att det är ett ganska nyupptäckt virus, men också för att de områden som drabbats, som Bangladesh, är mycket fattiga med lite turism och ekonomiskt inte speciellt intressanta för västvärlden.

– Jag kan förstå att uppmärksamheten till största delen har riktats mot fågelinfluensaviruset och de varningar för en tänkbar pandemi som myndigheter utfärdar, eftersom det följer ett mönster efter vilket tidigare pandemier uppstått. Men ett större intresse borde riktas mot Nipahviruset än vad som nu är fallet, säger Pasi Penttinen, som tillsammans med kollegan Anders Ternhag på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge redogör för Nipahviruset på annan plats i detta nummer av Läkartidningen.

Vanligare än man tidigare trott

Om Nipahviruset verkligen är ett nytt virus är oklart, menar Pasi Penttinen. Men det gäller kanske i så fall även fågelinfluensaviruset, som finns i samma del av världen och som orsakat i stort sett lika många sjukdomsfall och dödsfall som Nipahviruset.

– Jag gissar att Nipahviruset har funnits längre än från det att det upptäcktes. Men eftersom det ger så svåra symtom har det i så fall förmodligen handlat om små populationer.

– Det finns ett rykte rörande fågelinfluensavirus, som också kan gälla för Nipahvirus, och det är att dessa virus är mycket vanligare än man tidigare trott.

Troligt värdjur för Nipahvirus.

Det skulle i så fall betyda att man förmodligen har överskattat dödligheten i dessa virussjukdomar med tanke på att man i början av ett utbrott alltid hittar dem som är svårast sjuka, säger Pasi Penttinen.

Forskningen rörande Nipahvirus befinner sig i ett så tidigt skede att man fortfarande är osäker på virusets värdjur. Amerikanska forskare försöker nu, bland annat genom att fånga in fladdermöss i Sydostasien, få en säkrare bild rörande detta. Om ett par år kanske det finns ett säkert svar, tror Pasi Penttinen.

Utbredningen av zoonoser i Sydostasien har bland annat förklarats av att människor lever i så nära kontakt med sina husdjur. Men Pasi Penttinen tror inte att ett förändrat samhälle automatiskt minskar risken för nya virussjukdomar liknande Nipahinfektioner eller fågelinfluensa.

– Vi tror gärna att vi lever åtskilda från naturen och de virus och bakterier som finns där. Men det finns ett konstant tryck för att överleva, även bland virus och bakterier. Dessa »nya« zoonoser är de nya smittvägar som uppkommit genom det evolutionära trycket, som i grunden handlar om att försöka överleva, säger Pasi Penttinen.

Peter Örn

peter.orn@lakartidningen.se

Läs mer

Om Nipahvirus på sidan 1046. Se även LT nr 51/04 och nr 3 och nr 8/05 om läkemedel och fågelinfluensa.

Planerade vaccinförsök riskerar bli flopp

II Flera länder vill inte vänta med att få igång en vaccintillverkning till dess att en fågelinfluensapandemi är ett faktum och den rätta virusstammen blir känd. I stället används virusstammar som idag kan ge fågelinfluensa för att hitta vaccinprototyper för kliniska försök. De senaste årens utbrott har främst orsakats av influensa A/H5N1.

USA har kommit längst och US National Institute of Allergy and Infectious Diseases är först med att planera kliniska försök. Men dessa försök riskerar att bli ett misslyckande, skriver New Scientist. Försöken bygger på att vaccinera med hemagglutinin 5, (H5) i doser från

15 upp till 45 mikrogram. Det är mycket högre doser än vad som används i vanligt influensavaccin. I dessa försök ska ingen kemisk adjuvans tillsättas för att trigga igång immunreaktionen.

Flera studier har visat att hemagglutinin inte ger någon immunologisk reaktion om personen i fråga inte tidigare exponerats för det. Även doser högre än 15 mikrogram har liten eller ingen effekt, skriver New Scientist.

Resultatet blir ett verkningslöst vaccin eller ett till viss del verkningsfullt om det ges i stora doser, vilket i sin tur skulle leda till brist på vaccin i händelse av en pandemi. (LT)

Antivirala hamstras

Socialstyrelsen har fått regeringens uppdrag att köpa in antivirala läkemedel, som bekostas av Krisberedskapsmyndigheten och ska lagras och användas i händelse av ett pandemiutbrott. De ska räcka till behandling av 220 000 patienter ur riskgrupper som gamla, HIV-smittade eller cancersjuka samt till förebyggande behandling av personer i funktioner som är viktiga för samhället, till exempel polis, brandkår och sjukvård.

Antivirala läkemedel kan användas i väntan på vaccin. Regeringen har ännu inte valt strategi i fråga om att säkra tillgång till ett framtida virusvaccin mot fågelinfluensa. (LT)

